

Leon Berendse gaat met Combattimento Consort 'op de koffie bij Bach'

'Wij maken biologisch muziek'

DOOR HANS VISSER

WARDER - Leon Berendse zit meestal wat onopvallend als solofluitist van het Nederlands Philharmonisch Orkest op het podium van het Amsterdamse Concertgebouw. Of anders begeleidt hij met het orkest, 'onzichtbaar' in de bak van het Muziektheater, een opera.

Opvallender is zijn rol bij Combattimento Consort Amsterdam, op podia van grote en kleine zalen in binnen- en buitenland. Zaterdag speelt hij binnen dat ensemble een hoofdrol in de Grote Kerk van Oostzaan.

'Bij Bach op de koffie', heet het programma. Het Consort speelt dan als altijd zonder dirigent, net als de orkesten in de barok, de tijd van Bach. „We letten dan op de eerste violist, Jan Willem de Vriend. Dat heeft als voordeel dat musici dan dertig procent beter naar elkaar luisteren. Dat is werken met je oren op steeltjes.”

Lachen

„Hij laat veel aan ons over, kan goed relativeren en maakt dat er veel wordt gelachen. Als hij tijdens een concert vlak achter je staat moet je zelfs oppassen dat je niet de slappe lach krijgt. Daarom is ook het werk in zo'n ensemble mij zeer dierbaar.”

„Spelen in een groot orkest is fantastisch”, zegt de fluitist uit Warder. „Maar daar heb je dan wel een dirigent nodig. Je ziet dan vaak dat hoe minder een dirigent uitlegt, hoe beter we spelen: 'minder' is 'meer'. Het bijzondere is dan toch dat je altijd weer met allen dezelfde kant op gaat. Zulke concerten geef je als niets ons hindert, dat je denkt: als dat maar goed gaat en dat het dan toch perfect wordt.”

Kaarsen maken

Daarnaast geeft hij les aan het Fontys conservatorium in Tilburg en zo nu en dan geeft de oud-Alkmaarder ook masterclasses, zoals binnenkort in weer Italië. „Je kunt dan heel intensief werken, maar in een keer al te veel kennis overdragen is niet goed. Toch hoor je na zo'n les vaak meteen al een groot verschil. Lesgeven is als



Fluitist Leon Berendse: „De beste concerten geef je als je denkt: 'als dat maar goed gaat.'”

FOTO ELLA TILGENKAMP

kaarsen maken. Elke keer als je de lont in het kaarsvet doopt, wordt de kaars dikker en uiteindelijk kun je de kaars aansteken. Het talent kan dan 'vlammen' met wat er is geleerd.”

Het Combattimento Consort brengt in Oostzaan muziek die Bach zou zou hebben geschreven voor een ensemble, dat op zondag speelde in een koffiehuis te Leipzig. „Gezellige muziek van Bach, voor de leut. Ook onbekend werk. Jan-Willem weet altijd weer zulke bijzondere stukken te vinden. Zoals de Sinfonia uit de cantate 'Non sa

che sia dolore', een wereldlijke Italiaanse cantate. Fantastisch stuk, dat je nooit hoort. Het zou een fluitconcert kunnen zijn. Een verrassing is ook het Tripelconcert voor fluit, viool en klavecimbel BWV 1044. Vooral de cantilene, het langzame deel, is erg mooi.”

„Bach schreef het in een mooie nobele, inzichtelijke toonsoort. Hij was een gelovig mens en zijn muziek geeft werkelijk het gevoel dat hij ergens een lijntje naar 'boven' heeft. Alsof hij daar zijn inspiratie vandaan heeft, want je vindt bij

hem geen spoortje ijdelheid. Elke noot bij hem is zuiver van gevoel en geloof. Volkomen integer. Als er sprake is van verdriet, dan geeft hij toch altijd ook uitzicht op iets beters. Over die muziek hoef je niet veel te praten, zolang je maar goed naar zijn handschrift kijkt.”

Mooi

„Daarin zie je details die je in gedrukte bladmuziek niet terugvindt. Daar zie je dat Bach geen rechte lijnen voorschrijft, maar mooie 'ronde' klanken. Zo willen wij spelen. In wezen ma-

ken wij dus biologisch muziek.”

Het Consort speelt niet, zoals veel oude muziekensembles, op instrumenten uit de barok. „We spelen daarentegen wel in de stijl van die tijd. Natuurlijk was dat toen anders, want de instrumenten waren ook anders. Niet gebrekiger, maar wel gebouwd om te klinken in veel kleinere zalen. Nu de zalen veel groter zijn, vraagt dat om instrumenten met een grotere klank.”

„Als je die bespeelt zoals ze dat vroeger deden, kost je dat minder kracht en het klinkt logischer. De mensen hebben de

instrumenten in de loop van de tijd niet verbeterd omdat ze dan beter zouden klinken, maar domweg omdat het kon. Net zoals de wegen in een droogmakerij als de Beemster allemaal recht lopen. Dat was nieuw land, vlak, zonder door de natuur gevormde wegen.”

Concert: Combattimento Consort, 'Bij Bach op de koffie', Oostzaan, Grote kerk, 25 april, 20.00 uur; Amsterdam, Concertgebouw Kleine Zaal, 14.15 uur. Info: www.combattimentoconsort.com. Concerten Nederlands Philharmonisch Orkest: www.orkest.nl.